

OILA - BAXT QO'RG'ONI

Shukurova Saboxat Abdualimovna

Navoi viloyati Nurota tumani 50-umumtalim maktabi, Tarbiya fani
o'qituvchisi

asomiddinnew2020@mail.ru

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7634120>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 01-fevral 2023 yil

Ma'qullandi: 06-fevral 2023 yil

Nashr qilindi: 11-fevral 2023 yil

KEY WORDS

Oila, baxt, qo'rg'on, jamiyat, tadqiqotchi, jamiyatning ijtimoiy, iqtisodiy

ABSTRACT

Ushbu maqola Oila - baxt qo'rg'oni va jamiyatda oilaning tutgan o'rni haqida bo'lib mavzu yuzasidan tadqiqotchi olimlarning fikr va mulohazalari chuqur o'rganib chiqildi. Oila ijtimoiy institut sifatida insonning shaxsiy hayoti uchun ham, jamiyatning ijtimoiy, iqtisodiy, madaniy rivojlanishi uchun ham katta ahamiyatga ega. Zamonaviy jamiyat postindustrial jamiyat sifatida tavsiflanadi, unda yosh avlod o'zining o'ziga xos muammolari va afzalliklari bilan davlatning shakllantiruvchi manbai hisoblanadi. Shu munosabat bilan, yaqin kelajakda yoshlarimizning moslashuvi va ijtimoiylashuvining o'ziga xosligi muammosi mavjud.

Oila tsivilizatsiyalashgan jamiyatning yagona haqiqiy boyligidir. Oila har bir inson uchun eng muhim narsadir. Bular biz uchun eng yaqin va eng aziz odamlardir. Biz o'rnak oladigan kishilarni sevamiz va ularni hayotda kim bo'lsa, shundayligicha qabul qilamiz. Hayot davomida bizga hamroh bo'lgan ushbu tushuncha, bu so'zning muhim va murakkab ma'nosi insonning xarakteriga ham, uning hayotidagi o'ziga xos xususiyatlarga ham ta'sir qiladi, shuning uchun ko'plab olimlar oilani o'rganish bilan shug'ullanadi.

Sotsiologiyada oila va oilaviy munosabatlar ijtimoiy hayotni o'rganishda birinchi o'rinlardan birini egallaydi. Nikoh va oila muammolarini o'rganish sotsiologik bilimlarning eng rivojlangan tarmog'idir.

Oila insonning shaxsiy hayoti uchun ham, jamiyatning ijtimoiy, iqtisodiy, madaniy rivojlanishi uchun ham hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'lgan eng muhim ijtimoiy institut ekanligi bilan hech kim bahslasha olmaydi.

Oila institutining ijtimoiy muammolari oilaning jamiyatga chambarchas bog'liqligini ko'rsatishi isbotlangan. Shubhasiz, zamonaviy oila o'tmishdagi oiladan juda farq qiladi. Xo'sh, nima uchun farqlar paydo bo'ldi va zamonaviy oilaning kelajagi bormi?

Bu savolga javob berish uchun tarixga murojaat qilishimiz kerak. Masalan, qadimgi faylasuflar (Aristotel va Aflotun) asarlarida oila turli ilmiy sohalar uchun oilani o'rganishning dastlabki asosi bo'lgan.

Ibtidoiy jamiyat davrida bunday oila bo'lmagan, erkak va ayol o'rtasidagi munosabatlarda fohishalik mavjud edi.

Jamiyat taraqqiyoti jarayonida oila boshqa munosabatlarga ega bo'la boshladi. Oilani

yaratishda bir qancha xalqlar kelinni sotish yoki o'g'irlikdan foydalanganlar. Oilani yaratishning dastlabki bosqichida ham erkak va ayol o'rtasidagi o'zaro hamdardlik har doim ham mavjud emas edi. Qadimgi davlatda "Sabr tagi - sari oltin" yoki "Sabrli kuy murodiga etar" degan naql paydo bo'lgan. Oila va hayot patriarxal munosabatlarga bo'ysundi.

Oilaviy munosabatlarning rivojlanishi jarayonida nikoh tushunchasi juda ko'p o'zgarishlarga uchraganligini ko'rish mumkin. Eski nikoh institutining yo'q qilinishi bilan yangi oilaning shakllanishi boshlandi.

Nikohning ixtiyoriyligi va ajralishni soddalashtirish hisobga olindi, chunki ajralish er-xotinlarning bir-birlari va bolalar oldidagi mas'uliyatini zaiflashtirdi.

Sovet davrida oilaga ta'sir qilish va yaratish uchun mutlaqo yangi yondashuv qo'llanildi, bu esa o'z oilasini yaratishni rejalashtirayotgan odamlarga butunlay boshqacha ta'sir ko'rsatdi. O'sha paytda bolalarning o'sish sur'ati hayratlanarli edi. Yosh avlod ekstremal vaziyatlarda balog'atga etishdi.

Bunday og'ir sharoitlarda bola va o'smirga oilada ko'p vaqt ajratilmagan. Ammo shu bilan birga, ular uchun har doim so'zsiz bajariladigan vazifalar doirasi aniqlangan. Har bir oila a'zosining bir-biriga nisbatan o'z vazifalari va mas'uliyati bor edi. Ko'pincha oilalar qashshoqlikda yashashiga qaramay, ular asosan ko'p bolali oilalar edi. Ajablanarlisi shundaki, ijtimoiy jihatdan nochor, mojaro oilalari juda kam edi.

Zamonaviy oila - bu bir yoki ikkita bola tarbiyalanadigan oila. Va, albatta, bugungi kunda oilaning jamiyatdagi o'rni o'zgarib bormoqda. Bugungi kunda oilaviy munosabatlarning shakllanishiga ko'plab omillar ta'sir ko'rsatadi: ijtimoiy, iqtisodiy, ma'naviy va axloqiy. Ajralishlar sonining ko'payishi, bir-birlari oldida hech qanday javobgarlik bo'lmagan fuqarolik nikohlarining paydo bo'lishi statistikasi tobora ko'proq misollar keltirmoqda.

Zamonaviy jamiyatimizning illatlari - alkogolizm, giyohvandlik kelajagi bo'lmagan oilaviy munosabatlarni tobora keskinlashtirmoqda. Davlat tomonidan "Zamonaviy oilaviy munosabatlar" konsepsiyasini ishlab chiqish vaqti keldi. Bu kontseptsiyada axloq barcha oila a'zolari o'rtasidagi munosabatlarning asosi bo'lsagina, bo'lajak oila XXI va undan keyingi asrlarda jamiyatning asosiga aylanishi mumkinligi aniq ko'rsatilishi kerak.

Har bir inson uchun oila ibtidoning boshidir. Ammo ko'pgina oilalar dastlabki bosqichda janjal, oila ichidagi janjal, ota-onadan birining ichishi tufayli inqiroz kabi muammolarga duch kelishadi va bolalar noto'g'ri ota-onalarga qarab, uydan qochib ketishadi. Shuningdek, haddan tashqari vasiylik bolalarga yomon ta'sir qiladi, ular qat'iyatsiz, g'azablanadilar. Bugungi kunda bunday muammolar juda ko'p, shuning uchun ular kelajagimizni qurishimizga to'sqinlik qilmoqda. Deyarli har bir oila muqarrar ravishda duch keladigan muammolarning to'liq ro'yxatini keltira olamiz. Bular noto'g'ri belgilangan ustuvorliklar, moddiy muammolar, qarindoshlar bilan munosabatlarni rivojlantirmaslik, giyohvandlik, turli xarakter va qiziqishlar va boshqalar.

Ayni paytda men oila bu qandaydir sabab bilan birlashgan odamlar guruhi, deb o'ylayman. Ha, odamlar uchrashadilar, sevishadi, farzandlari bor, bu ularni birlashtiradi, lekin nikoh buzilishi mumkin. Ba'zi oilalarda, avvalgidek, mas'uliyatni bo'lishmaslik, balki ularni birlashtirish odat tusiga kiradi. Hozirgi avlod uchun oila jamiyatning yaxlit va barqaror bo'g'ini bo'lishdan to'xtadi. Vabu erda savol tug'iladi, oilaning kelajagi nima bo'ladi, bizni qanday oila kutmoqda va u hatto erkak va ayol o'rtasidagi alohida munosabatlar instituti sifatida mavjud bo'ladimi?

Bu savolga javobni hamma birgalikda topishi kerak. Va, avvalo, ota- bobolarimiz tajribasiga

nazar tashlashimiz, ota-onamizdan o'rganishimiz, har bir oila a'zosining vazifalarini to'g'ri tushunishimiz, ota-bobolarimiz biz uchun yaratgan qiyofani, or-nomusni yo'qotmasligimiz kerak, deb o'ylayman. , bizda bor narsani hurmat qilish va qadrlash, asrash va kelajak avlodlarga yetkazish. Oilamiz kelajagi faqat o'zimizga bog'liq, farzandlarimiz, nevaralarimiz yashaydigan jamiyat faqat o'zimizga bog'liq. Mustahkam, ahil, mustahkam oilaviy munosabatlarning o'rnatilishi esa tinchlik va osoyishtalik hukmron bo'lishini istagan jamiyatimizning qo'rg'oniga aylanishi mumkin.

Oila jamiyatning ajralmas qismi bo'lib, uning ahamiyatini kamaytirib bo'lmaydi. Hech bir xalq, hech bir madaniyatli jamiyat oilasiz yashay olmaydi. Jamiyatning yaqin kelajagini ham oilasiz tasavvur etib bo'lmaydi. Har bir inson uchun oila ibtidoning boshidir. Baxt tushunchasi - har bir inson, birinchi navbatda, oila bilan bog'laydi: o'z uyida baxtli bo'lgan kishi baxtlidir.

Biz oilani tsivilizatsiyalashgan jamiyatni saqlab qolishga qodir bo'lgan munosabatlar instituti sifatida saqlab qolish kerak, deb hisoblaymiz, chunki "oila

- bu miniatyura jamiyati bo'lib, butun insoniyat jamiyatining xavfsizligi uning yaxlitligiga bog'liq". Oila qurish, zamonaviy o'g'il-qizlarning aksariyati uchun oila qurishga e'tibor qaratadigan asosiy qadriyat - bu sevgi, g'amxo'rlik va o'zaro tushunishdir, ammo, afsuski, yoshlar o'z nikohlarini saqlab qolishga intilmayaptilar va shuning uchun zamonaviy dunyoda ajralishlar juda ko'p jamiyat.

Shunday qilib, zamonaviy yoshlarning oila va nikoh munosabatlariga munosabati butun jamiyatning rivojlanishi va to'liq faoliyati bog'liq bo'lgan hal qiluvchi omil hisoblanadi, chunki bugungi kunda inson kundalik hayotda duch keladigan ko'plab qiyinchiliklarga bordosh bermay, ajrashadi. Uni saqlab qolish uchun zamonaviy o'zbek jamiyati barcha sa'y-harakatlarni yosh avlod o'rtasida nikoh to'g'risida to'g'ri g'oyalarni shakllantirish, mas'uliyat, vatanparvarlik, oilaviy qadriyatlarga, an'analarga g'amxo'rlik bilan munosabatda bo'lishni rivojlantirishga yo'naltirishi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Nosirova, D. N. (2022). THE ROLE OF FOREIGN LANGUAGES IN CREATING A NEW ENLIGHTENED SOCIETY OF UZBEKISTAN. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2(1), 364-372.
2. Nabievna, N. D. (2021). UZBEK NATIONAL CLOTHES AND THEIR HISTORY. Editorial board: Tone Roald, PhD Associate Professor of Psychology University of Copenhagen, 186.
3. Nabievna, N. D. (2021). UZBEK NATIONAL CLOTHES AND THEIR HISTORY. Editorial board: Tone Roald, PhD Associate Professor of Psychology University of Copenhagen, 186.
4. Nabievna, N. D. (2021). The Essence of Upbringing and Preservation of Traditions in Uzbek Families. *International Journal of Development and Public Policy*, 1(4), 54-56.
5. Nabievna, N. D. (2021). The Difference Between Mother-In-Law and Daughter-InLaw in Uzbek Families with Mother-In-Law and DaughterIn-Law in Other Countries Families. *Zien Journal of Social Sciences and Humanities*, 3, 14- 17.
6. Usmonov M. T. Organizing Internet Protection. *International Journal of Academic Engineering Research (IJAER) ISSN: 2643-9085 Vol. 5 Issue 1, January - 2021, Pages: 24-28.*
7. Usmonov M. T. Origin and Equal Strength Relationships between Sentences. Necessary and Sufficient Conditions. Structure of Theorem and Their Types. *International Journal of Engineering and Information Systems (IJEAIS) ISSN: 2643-640X Vol. 5 Issue 1, January - 2021, Pages: 45-47.*

8. Usmonov M. T. Physical Security. International Journal of Academic and Applied Research (IJAAR) ISSN: 2643-9603 Vol. 5 Issue 1, January - 2021, Pages: 58-61.
9. Usmonov M. T. Practical Security Management. International Journal of Academic Engineering Research (IJAER) ISSN: 2643-9085 Vol. 5 Issue 1, January - 2021, Pages: 71-74.
10. Usmonov M. T. Problem Solving In Primary Schools. International Journal of Academic Information Systems Research (IJAISR) ISSN: 2643-9026 Vol. 5 Issue 1, January - 2021, Pages: 72-83.
11. Usmonov M. T. Reproduction. The Laws of Reproduction. International Journal of Engineering and Information Systems (IJEAIS) ISSN: 2643-640X Vol. 5 Issue 1, January - 2021, Pages: 36-40.
12. Usmonov M. T. Security Models. International Journal of Academic Pedagogical Research (IJAPR) ISSN: 2643-9123 Vol. 5 Issue 1, January - 2021, Pages: 18-23.
13. Usmonov M. T. Solving Problems In Arithmetic Methods. International Journal of Academic Information Systems Research (IJAISR) ISSN: 2643-9026 Vol. 5 Issue 1, January - 2021, Pages: 58-61.
14. Usmonov M. T. Stenographic Protection of Information. International Journal of Academic and Applied Research (IJAAR) ISSN: 2643-9603 Vol. 5 Issue 1, January - 2021, Pages: 31-35.
15. Usmonov M. T. Telecommunications and Network Security. International Journal of Academic Engineering Research (IJAER) ISSN: 2643-9085 Vol. 5 Issue 1, January - 2021, Pages: 57-61.
16. Usmonov M. T. The Concept of Compatibility, Actions on Compatibility. International Journal of Academic Multidisciplinary Research (IJAMR) ISSN: 2643-9670 Vol. 5 Issue 1, January - 2021, Pages: 10-13.
17. Usmonov M. T. The Concept Of National Security. International Journal of Academic and Applied Research (IJAAR) ISSN: 2643-9603 Vol. 5 Issue 1, January - 2021, Pages: 73-75.
18. Usmonov M. T. The Concept of Number. The Establishment of the Concept of Natural Number and Zero. International Journal of Academic Multidisciplinary Research (IJAMR) ISSN: 2643-9670 Vol. 5 Issue 1, January - 2021, Pages: 18-21.
19. Usmonov M. T. The Concept of Relationship. Characteristics of Relationships. International Journal of Academic Multidisciplinary Research (IJAMR) ISSN: 2643-9670 Vol. 5 Issue 1, January - 2021, Pages: 38-40.
20. Usmonov M. T. The Concept of Size and Measurement. International Journal of Academic Information Systems Research (IJAISR) ISSN: 2643-9026 Vol. 5 Issue 1, January - 2021, Pages: 36-40.
21. Usmonov M. T. The Emergence and Development of Methods of Writing All Negative Numbers. International Journal of Academic Information Systems Research (IJAISR) ISSN: 2643-9026 Vol. 5 Issue 1, January - 2021, Pages: 48-50.
22. Usmonov M. T. The Purpose, Function and History Of The Development Of Mathematical Science. International Journal of Engineering and Information Systems (IJEAIS) ISSN: 2643-640X Vol. 5 Issue 1, January - 2021, Pages: 8-17.